

شنبه ۲۹ شهریور ۱۳۹۳ • سال دوازدهم • شماره ۲۱۱۸ • ۷

شرق

روزنامه

سیاست

باید جو افکار عمومی را در «نیویورک» در دست بگیریم	صفحه ۸
روحانی، دست بسته به «نیویورک» نرود	صفحه ۸
روزنامه	صفحه ۱۰

نگاه

بار دیگر روحانی

شرکت رییس‌جمهور در مجمع عمومی «سازمان‌مل» در سال ۱۳۹۲ دستاوردهای متعددی برای دولت ایشان و کشورمان به بار آورد که شاید در ابتدا قابل پیش‌بینی نبود. دکتر روحانی برآمده از انتخابات خرداد ۹۲ با حمایت مردمی و رهبری عازم نیویورک شده بود تا به جهان بگوید مردم ایران چه می‌خواهند و دولت او به‌جای تنش در جست‌وجوی همکاری سازنده با جامعه بین‌المللی است و قصد دارد پرونده هسته‌ای را در فضای منطقی و دوستانه به پیش ببرد و آرامش و ثبات را جایگزین درگیری کند. با اینکه دکتر روحانی فرصت نداشت که ملاقات‌های فراوانی انجام دهد و با تک‌تک رهبران کشورها به گفت‌وگو بنشیند، ولی در حد ابراز مواضع جدید در مجمع عمومی، سخنرانی در چند مجمع و انجمن، ملاقات با برخی سران و مذاکره تلفنی با پرنسپنت اوپاما، توانست بگوید چه می‌خواهد و همین برای جهان پسنده کرد. کشورها به‌ویژه اروپایی‌ها برای همکاری اعلام آمادگی کردند و آمریکا هم اراده خود را برای حل پرونده هسته‌ای اعلام کرد. به این ترتیب، مجمع عمومی «سازمان ملل» متحد که جایگاهی برای ابراز اهداف، سیاست‌ها و مقاصد کشورها به‌شمار می‌رود، توانست موثر واقع شود و مواضع جدید ایران به گوش جهانیان رسید و هم از این جایگاه استفاده شد تا با ملاقات و گفت‌وگو با برخی سران گروه ۵+۱ کلید حل مساله پرونده هسته‌ای ایران زده شود. دکتر روحانی با طرح ایده مبارزه علیه خشونت و افراطی‌گری، آنچه را جهان تشنه شنیدن آن بود، ابراز کرد. در طی هشت‌سال، ایران متهم شده بود که به‌دنبال تنش و درگیری است و با برخی مواضع از نندروی و افراطی‌گری پشتیبانی می‌کند؛ پس این تحول برای جهان که از پدیده تروریسم رنج می‌برد، پیام نوبنی بود که توانست آرامش‌بخش شود. به این ترتیب، از یکسو روابط ایران با اکثر کشورهای جهان فصل جدیدی را شروع کرد و از سوی دیگر پرونده هسته‌ای در مسیر مذاکره و همکاری قرار گرفت که حاصل آن رفع تهدیدات از کشورمان اعم از سیاسی یا نظامی بود و ایران توانست احترام خود را محقق کند. با خود اجازه ندهد به ایران توهین و تهدید کند. از آثار دیگر پیشرفت پرونده هسته‌ای، سست‌شدن تحریم‌های بین‌المللی بود که پول‌های بلوکه‌شده ایران به کشورمان بازگشت و مسیر فروش نفت و صادرات پتروشیمی از سر گرفته شد. در سایر موارد همچون خرید قطعات بدکی هواپیما و تکنولوژی اتومبیل‌سازی مسیر مجدداً هموار شد و اقتصاد و صنعت ایران تکانی خورد.

در سفر رسمیال رییس‌جمهوری به «نیویورک» چه انتظاری می‌توان داشت؟ اصولاً روابط بین کشورها نیازمند چندین سال ملاقات، گفت‌وگو و همکاری است تا بتواند مستحکم شود. هنوز چندین سال می‌طلبد تا دکتر روحانی و دکتر ظریف بتوانند روابط تخریب‌شده در گذشته را دوباره بازسازی کنند. بعد دیگر، آثار تحریم‌هاست که پیگیری چندین ساله می‌خواهد تا به‌تدریج از دستور کار بانک‌های بین‌المللی و شرکت‌های بزرگ خارج شود. درحال حاضر برخی تحریم‌ها سست یا لغو شده ولی اکثر آنها هنوز پلرجه‌استند، از یکسو راه سیاسی می‌خواهد تا در چارچوب پرونده هسته‌ای، جدول زمانی لغو تحریم‌ها مشخص شوند و از سوی دیگر در ملاقات‌های متعدد با رهبران اقتصادی جهان و بانک‌ها می‌توان از حسن‌نیت آنها بهره‌مند شد که در نفاطی که تحریم‌ها مسئولی نشده‌اند، کشورمان درگیر این مساله نشود.

پرونده هسته‌ای شاید مهم‌ترین موضوعی باشد که رییس‌جمهور به‌خاطر آن عازم «نیویورک» شود، زیرا بعد از اجلاس وین ۵ نوعی فترت در پیشرفت این پرونده به‌وجود آمده که ناشی از سوءتعبیرها و حداکثرخواهی‌های برخی کشورهاست.دکتر روحانی درصورت ملاقات با وزرای خارجه گروه ۵+۱ قادر خواهد بود شتاب جدیدی به روند پیشرفت پرونده هسته‌ای بدهد. البته درصورتی این امر امکان‌پذیر است که در کشور اجماع قبلی در مورد همکاری با آژانس و پاسخ به کلیه سوالات وجود داشته باشد. آژانس بین‌المللی انرژی اتمی تا زمانی که قادر نباشد از همه سایت‌ها اعم از نظامی و غیرنظامی و هر موقع که خواست یازدید کند، صلح‌آمیزبودن تمامی فعالیت‌های هسته‌ای ایران را اعلام نمی‌کند. این یک‌تصمیم در کشور است که هر‌گاه گرفته‌شود راه برای اتمتداسازی و برنامه جامع هسته‌ای باز خواهد شد. دکتر روحانی در چنین شرایطی می‌تواند با دستت باز قول دهد و پرونده را به‌سوی مختم‌مشدن پیش ببرد. در خلال حضور دکتر روحانی در «نیویورک» امکان برگزاری جلسه‌ای با حضور سران کشورهای گروه ۵+۱ وجود دارد که این دستاورد بزرگی برای پرونده هسته‌ای و برای روابط دوجانبه و روابط بین‌المللی جمهوری اسلامی ایران خواهد بود. ایران اکنون در شرایط خوبی به‌سر می‌برد، نقشی که قبلاً در سوریه ایفا کرده بود ایکن روشن‌تر مطرح شده زیرا جهان با چهره معارضان سوریه از نوع داعش آشنا شده و در فکر است که برای جلوگیری از این خطر امنیتی با کشورهای منطقه چاره‌ای بیندیشد. ایران به کمک مردم عراق و کردهای این کشور رفت و با ارسال تجهیزات توانست چندین شهر کردنشین عراق را آزاد کند که موجب خشنودی مردم عراق از جمله کردها شده و این نقش ایران برای مهار تروریسم داعش از سوی جامعه جهانی مثبت تلقی شد و زمینه را برای همکاری بیشتر با ایران در امور منطقه فراهم می‌کند. همین‌جا می‌توان دید لودکشور عربستان و ترکیه که بنیانگذار و حامی داعش بوده‌اند صورت در تردید هستند یا قادر به مقابله با داعش نیستند. ترکیه کماکان در حال کمک‌رسانی به داعش است؛ به‌تربیتی که سروصدی هم‌پیمانان اروپایی خود را درآورده است. این درحالی است که پیشمر که‌های کرد ترکیه برای مقابله با داعش راهی عراق شده‌اند.

ادامه در صفحه ۸

یادداشت

طین صدای

«مجمع عمومی»

یوسف مولایی استاد حقوق بین‌الملل

صدا، صدا و صدا. دنیایی از کلام با آهنگ‌ها و زبان‌های مختلف در مجلل‌ترین فضای سیاسی جهان طنین می‌اندازد. صلح برای همه، مهربانی برای همه، رفاه و سعادت برای همه؛ بیایید دست‌های همدیگر را به گرمی بفشاریم، محیط زیست جهان را از تهدید و نابودی رها سازیم، ترس را از دوش زندگی برداریم، به تیمار دل‌شکستگان بپردازیم، اشک را از چشمان پتیمان بزداییم و لب‌خند بر لبان گرسنگان و بی‌کاران بنشاییم. سالن در ضرابه‌نگ کلمات یه آه هیجان و التهاب می‌رسد. آن‌سوتر، ما غرش توبها و انفجار مین‌ها و بمب‌ها به سخنان شاعرانه ضیافت بزرگ، نیشخند می‌زند؛ دست از قریب و تعارف بردارید، هرچه آنجا می‌گذرد نامیشی بیش نیست.

واقعیت جهان امروز در میدان نبرد تعریف می‌شود. ما صدای واقعی شما هستیم. کلمات زیبا کالای بز‌کرده است که از معنا تهی است. سال‌هاست که این میهمانی بزرگ در میان زرق‌وبرق چراغ‌ها و آراستگی لباس‌ها فرصتی برای لاهدان و چرت‌زدن روی میل‌های مجلل فراهم کرده است. در میهمانی اسلالم میزبان مذاکرات نیز هست و نتیجه آن بر متن سخنرانی برخی سخنرانان نیز تاثیر خواهد گذاشت. سخنرانان در حالی پشت تریبون قرار می‌گیرند که جهان درگیر دو بحران بزرگ است: «داعش» و بیماری «ابولا»، «داعش»، البته بحرانی است بسیار نزدیک به مرزهای ایران که این‌روزها جهان دنبال یافتن راهی برای سرکوب این گروه تروریستی است. مساله اما همچنان این است که ایران و آمریکا قصد همکاری با یکدیگر را ندارند، از گفت‌وگوی تلفنی اوپاما و روحانی در حاشیه نشست‌وهشتمین مجمع عمومی سازمان ملل، گذشته، اما همچنان فاصله دو کشور دور است.

فرصتی برای دیپلماسی عمومی

ابتکار عمل تازه‌ای، تغییراتی در دستور کار قرار دهیم زیرا در غیر این صورت، در اجلاس سالانه «سازمان ملل» و مذاکرات با غرب، بالطبع اتفاق تازه‌ای روی نمی‌دهد. هدف ایران در آستانه برگزاری مجمع عمومی «سازمان‌ملل‌متحد» این است که در این دور از مذاکرات با غربی‌ها به توافق برسد اما برای دستیابی به این هدف مشکلاتی پیش‌رو داریم که توجه به آن ضرورت دارد. ناراضیانی آژانس انرژی اتمی از همکاری‌های ایران و وجود ابهاماتی در مورد سایت پارچین و راکتور آب سنگین اراک که در گزارش اخیر آمانو مورد اشاره قرار گرفته است، نخستین مشکلی است که تا حدودی فعالیت‌های مثبت ما را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. به‌صورت همزمان و سازمان‌یافته گزارش دیگری نیز از سوی بان‌کی‌مون در مورد وضعیت حقوق‌بشر در ایران ارائه شده است که نگرانی‌های بین‌المللی را افزایش خواهد داد. یکی دیگر از موارد مشکل‌ساز برای ما، اتلاف بین‌المللی علیه داعش بدون حضور ایران است. زیرا عدم دعوت ایران به این ائتلاف پیام‌های گسترده‌ای برای ما، آمریکا و منطقه دارد. به عبارت دیگر، نبود تفاهم در موضوعات منطقه‌ای می‌تواند عجلات مهمی برای توافق در موضوع هسته‌ای باشد. موضوع مشکل آفرین دیگری که وجود دارد، نزدیکی ایران و روسیه در آستانه مذاکرات است. این موضوع را می‌توان یک مشکل تلقی کرد زیرا تئور دیپلماتیک ظرفیت از بلزیک، لوکزامبورگ و رم به مسکو رسید و حتی دیدار حسن روحانی و ولادیمیر پوتین در حاشیه اجلاس شانگهای به توافق خرید دو راکتور اتمی دیگر از روسیه منجر شد. همه اینها برای روسیه بیش از ما سود دارد. در این شرایط که روسیه مورد غضب آمریکا و اروپاست، نزدیکی ما به این کشور به‌نفع روس‌ها بود و جای تعجب دارد که این مذاکرات دوجانبه چطور با این وسعت و سرعت انجام شده، مجموعه این مشکلات امید به تمریضی دور هفتم از مذاکرات هسته‌ای را کاهش می‌دهد. با این حال، حضور روحانی و روسای دولت‌های «۵+۱» به‌طور همزمان در حاشیه اجلاس عمومی «سازمان‌ملل» می‌تواند فرصت مناسبی برای کمک به پیشبرد این مذاکرات باشد. فراموش نکنیم که کوچکنی بهره‌برداری از این فرصت‌ها به سیاست خارجی ما و رویکرد دولت بستگی دارد و باید دید که روحانی و همکارانش چطور از آن استفاده می‌کنند.

محوطه بیرونی مجمع عمومی سازمان ملل، عکس: ژنرالینا اسماعیلی‌پور شرق

«نیویورک» آماده میزبانی از نشست مهم جهانی می‌شود

جامعه جهانی، آماده شنیدن سخنان روحانی

ایرانیان کم‌رنگ

در لای‌ها و راه‌روهای «سازمان‌ملل»، تقریباً همه زبان و قومیتی را می‌توان دید البته غیر از فارسی. کارکنان «سازمان‌ملل»، دیپلمات‌ها و مسوولان دیارتمان‌های مختلف از همه نژاد و قومیتی هستند، سیاه، سفید، از ژاپنی و ویتنامی تا آمریکای لاتینسی، اروپایی، مکزیکی، عرب و... می‌توان گویش‌های مختلف را در جای‌جای ایسن مجموعه عریض و طویل شنید. همان‌طور که دبیرکل «سازمان‌ملل»، نیز تلاش می‌کند زبان همه ملل را در حد سلام و احوالپرسی ب‌داند و حرف بزند.

نیاید از یاد برد که در تمام این سال‌ها رابطه ایران و نهادی مانند «سازمان‌ملل»، رابطه محکم و خلل‌ناپذیری نبوده؛ همان‌طور که محمدجواد ظریف در کتاب «آقای سفیر» گریزی انتقادی به ضعف استفاده از دیپلماسی در سال‌های جنگ تحمیلی می‌زند؛ اتفاقی که اگر رخ می‌داد، شاید می‌توانست در بسیاری از اتفاقات بعد از جنگ تاثیر مثبت بگذارد

البته نه ردی از ایرانی‌هاست و نه از افغان‌ها و کشورهای فارسی‌زبان که اگرچه اندکنند، اما هزارسال سابقه، تردیدی نمی‌گذارد که می‌توانند نقش بیشتری داشته باشند. اگرچه نیاید از یاد برد که در تمام این سال‌ها رابطه ایران و نهادی مانند «سازمان‌ملل»، رابطه محکم و خلل‌ناپذیری نبوده؛ همان‌طور که محمدجواد ظریف در کتاب «آقای سفیر» گریزی انتقادی به ضعف استفاده از دیپلماسی در سال‌های جنگ تحمیلی می‌زند؛ اتفاقی که اگر رخ می‌داد، شاید می‌توانست در بسیاری از اتفاقات بعد از جنگ تاثیر مثبت بگذارد؛ از بازسازی تا حتی گرفتن غرامت. حدود یکسال نداشتن سفیر دایم در «سازمان‌ملل» نیز مزید بر علت شده تا همچنان دیپلماسی ایران در «سازمان‌ملل» ضعیف باشد. اکنون «سازمان‌ملل» در

فرصتی برای ملاقات‌های ناممکن

در مذاکره با کشورهای موردعلاقه خود به ارزیابی مسایل بین‌المللی بپردازند. از همین‌رو، امکان رسیدن به توافقا‌ها و تفاهم‌های دوجانبه و چندجانبه نیز وجود دارد که بعضا می‌تواند از حاشیه‌اجلاس آغاز شود و در ملاقات‌های بعدی استمرار یابد.

به این ترتیب، بیان نظرات دبیرکل «سازمان‌ملل» در کنار آگاهی کشورها از نظرات یکدیگر در موضوعات مختلف فضای مناسب و مساعدی را برای نمایندگان کشورها فراهم می‌کند تا مشکلات خود را در قالب مذاکرات دوجانبه حل‌وفصل کنند. از سوی دیگر؛ گاهی ملاقات‌های ناممکن نیز با میانجیگری دبیرکل و حتی به صورت محدودتر در «کردیدو»، امکان‌پذیر می‌شود. به یاد داریم زمانی که آقای خاتمی به این اجلاس رفته بودند و بیل کلینتون هم حضور داشت، رییس‌جمهور آمریکا در جلسه ماند و نقلی خاتمی را شنید در حالی که معمولاً روسای‌جمهور آمریکا بعد از انجام نقلی خود، اجلاس را ترک می‌کنند. دبیرکل «سازمان‌ملل» حتی پیشنهاد برگزاری مراسم شام و دیدار خاتمی و کلینتون را مطرح کرد که از سوی تهران پذیرفته نشد. این میانجیگری تا آنجا ادامه داشت که پیشنهاد بعدی دیدار در «کردیدو» بود اما این پیشنهاد نیز به همان دلایل از سوی خاتمی پذیرفته نشد. این‌بار نیز ممکن است که مانند سال قبل پیشنهادهایی مبنی بر تماس اوپاما و روحانی مطرح شود. علاوه‌بر دبیرکل «سازمان‌ملل»، کشورهای علاقه‌مند دیگری نیز می‌توانند این نقش میانجیگری را برعهده گیرند. مذاکره با کشورهای منطقه و خارج از منطقه این فرصت را مهیا می‌کند تا با پادرمیانی‌های مختلف زمینه حل مشکلات و ترمیم روابط فراهم شود. روحانی سال گذشته برای نخستین‌بار در کسوت رییس‌جمهوری ایران به این اجلاس رفت و از تغییر نگاه ایران و رویکرد تعاملی با جهان سخن گفت. او همچنین پیشنهاد جهان عاری از خشونت را ارائه کرد که مورد استقبال دیگران نیز قرار گرفت. اکنون با توجه به اینکه مشکلات ما در پرونده هسته‌ای و... هنوز حل نشده و ضرب‌المجل مورد نظر برای به‌نتیجه‌رسیدن مذاکرات هسته‌ای بیستم دسامبر است؛ ضرورت دارد که روحانی با همان نگاه و شیوه سال گذشته به نیویورک برود.

ادامه در صفحه ۹

زینب اسماعیلی خبرنگار اعزامی «شرق» به «نیویورک»

حسن روحانی برای دومین‌بار، راهی «نیویورک» می‌شود، اما اکنون نه او رییس‌جمهوری تازه‌نفس است نه شرایط دنیا‌مانند سال گذشته است. دو‌گزارش در ادارات مرتبط «سازمان‌ملل» در مورد ایران می‌چرخد؛ یکی گزارش دبیرکل به مجمع‌عمومی است در مورد وضعیت حقوق بشر و دیگری گزارش کمیته محافظت از روزنامه‌نگاران در مورد وضعیت روزنامه‌نگاران ایرانی. هر دو گزارش نسبت به آنچه در ایران می‌گذرد، ابراز نگرانی می‌کنند. مردم ایران همچنان امیدوارانه در انتظار میوه‌چینی از بذری هستند که یک‌سال پیش به حسن روحانی داده‌اند، می‌خواهند در ارزیابی کارنامه حسن روحانی فرصت بیشتری به او بدهند، اما جامعه جهانی در این یک‌سال، او را ارزیابی کرده و اکنون در گزارش‌هایی به مجمع عمومی «سازمان‌ملل»، آماده‌شنیدن سخنان رییس‌جمهور کشورمان هستند.

کارگران مشغول کارند...

شصت‌ونهمین مجمع عمومی «سازمان‌ملل»، سومین سه‌شنبه سپتامبر (شهریور) مثل همیشه آغاز به کار می‌کند. سخنرانی‌ها محل تلاقی فکرها و اندیشه دول عضو در «سازمان‌ملل» است، این مراسم را می‌توان سیاسی‌ترین مراسم سال نامید که در محله «منهتن» در قلب «نیویورک» برگزار می‌شود. کارگران سخت در حال کارند تا سالن‌های جنبی مجمع را آماده برگزاری مراسم کنند. آنها حدود دوهفته میزبان صد‌ها نفر از شخصیت‌های تراز اول کشورهای مختلف هستند؛ از رییس‌جمهوری تا نخست‌وزیر و وزیر خارجه.

داوود هرمیداس‌باوند استاد دانشگاه

اجلاس سالانه «سازمان‌ملل» روال شناخته‌شده‌ای است که به دلایل مختلف از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این اجلاس دبیرکل سازمان به بیان مسایل و مشکلات وقت جامعه بین‌المللی پرداخته و با جلب توجه اعضا به این مسایل راه‌حل‌های موردنظر «سازمان‌ملل» برای حل و فصل مشکلات را اعلام می‌کند اما نکته مهم‌تر این است که روسای کشورهای حاضر برای یکبار در سال فرصت دارند که طی نقلی خود، مواضع کشورشان درخصوص مسایل مختلف جهانی و منطقه‌ای بیان کنند. آقای روحانی به عنوان رییس‌جمهور ایران نیز می‌تواند در سخنرانی خود به پرونده هسته‌ای، مذاکرات با «۵+۱» و اقدامات انجام‌شده و اینکه انتظار می‌رود این مذاکرات به نتیجه برسد، بپردازد. همچنین می‌تواند بر توجه ایران به توسعه اقتصادی تاکید کند و از آمادگی کشور برای جلب سرمایه‌های خارجی صحبت کند. بحران‌های منطقه‌ای و... دیگر موضوعاتی است که روحانی می‌تواند در اجلاس «سازمان‌ملل» مطرح کرده و مواضع ایران در مورد آنها را به اطلاع جهان برساند.

علاوه بر این، روسای دولت‌ها می‌توانند از این فرصت استفاده و راه‌حل‌ها و پیشنهادهای خود را برای حل مشکلات بین‌المللی عنوان کنند. به عنوان مثال، آقای خاتمی زمانی در همین اجلاس سالانه «سازمان‌ملل»، گفت‌وگوی تمدن‌ها را پیشنهاد کرد. در این موارد پیشنهاد موردنظر به مجمع‌عمومی سازمان ارجاع داده و قطعنامه‌ای در مورد آن صادر می‌شود حتی ممکن است کمیسیون ویژه‌ای نیز تشکیل شود تا به آن پیشنهاد رسیدگی کنند و نتایج را به اطلاع «سازمان‌ملل» برسانند. یکی از مهم‌ترین دلایل اهمیت این اجلاس فرصتی است که روسای دولت‌ها برای مذاکرات مستقیم پیدا می‌کنند زیرا روسا و وزرای حاضر می‌توانند در حاشیه این اجلاس مذاکراتی را پیرامون مسایل منطقه‌ای خود پیش گیرند یا